

nes / --- / Vos han cintat, Nostre Senyor / la tovallola ont és brodada / una gran rosa envellutada / i agoniseu en la foscor / --- / i us avançàveu lentament, / tot seguint l'ordre dels Misteris, / l'amarga creu dels impropèrits, / demèl del ròssec de la gent; / del carrer estret n'èreu el mestre / ---», JSebPons (*Canta perdíu*, p. 162); «Lo pardalet --- / de cops, quan feia els meus devers, / ell su la taula me saltava, / i demet dels cahiers i dels llibres oberts, / cua enlaire, a pertot, piquejant s'alegrava», «Rodolem com un tro sus de la carretera / --- / demet dels clots de les roderes / ---», Saisset (*Perpiny.*, 97, 89); *BDLC* XIII, 147; *AntCayrol (Cerdà, Cont.*, 18).

Mestall [c. 1330]: 'matèria barrejada': «en la vostra gent, Senyor, no hi ha *mestall*, / que trastuit són d'un cor - e nuill no se'n barall!», Muntaner (*Casac.* VIII, 9, 20); «vejats con sòts agraciada / millor que fembra qu'anc vos nada: / de la Verge Maria avall / no fo anc vist tan beyll *mestayll*», *Facet*, Rom. xv, 208; «una penya és un *mestall* sense solta: sembla que els habituals s'haurien d'avenir --- Doncs, no: com més diversitat hi ha entre els concurrents a una penya més compacta és», Coromines (*Pina*, I, § 1, p. 40); eiv. «*mastay*: mezcla» (*PzCabr.*).

'Mescla de sègol i xeixa o de forment i ordi, i la collita que se'n fa' (*DAG.*), documentat des de c. 1370 (*AlcM*) i en diversos docs. dels Ss. xvi, xvi etc. (*DAG.*); dictamen de l'acadèmic Joan Fc. Bahí (30-iv-1817) sobre el «Discurso sobre la siembra del *mezcladizo*» de FcMirambell i Giol, p. p. les *Mem. Agr. Ju. Comerç*, Bna. 1817, v, 144-49; les mateixes memòries detallen així les menes de *mestall*: entre els cereals d'espiga: *mestall segolós*, o *mestall* per excel·lència, format de xeixa amb «segle», *me. formentós* (xeixa amb forment); *me. ordiós* (forment amb ordi de sis o cinc rengleres de gra), *me. pamulós* (de *pamula* de dues rengleres, amb xeixa, forment o sègol), *me. espeltós* (d'espelta, amb blat, forment o sègol); entre els cereals de panotxa o tavella i espiga: *me. civadós* (amb civada etc.), *me. llegumós* (de les diverses menes de llegum amb els cereals d'espiga o amb civada), *me. garrofinós* (de *garrofin* amb els altres cereals) (*Mem.*, l. c., pp. 14-16).

Tanmateix el *mestall* no és solament barreja del gra sinó també de la farina: *mastai* 'farina barrejada de sègol i blat' Surroca de les Abadesses (1930). Mot no estrany al P. Val. [«mescla», «adj. aplicat al trigo que no es puro», *Escrig* 1851]; i usual a les Illes, tant com en el Princ.: «li havia de triar tres-centes corteres de *mestai*, aquell mateix vespre, i lo endemà demati li havia de donar separades ses cent corteres de blat, ses de xeixa i ses cent d'ordi», rondalla mall. (*Arx. Ll. Salvador*, p. 213); «greu me sab d'aquell estrop / qui pega, i no fa tai; / greu me sab menjar *mastai* / i endemes que hi hagi blat», Camps Merc. (*Folkl. Men.* I, 178). Formació sense eco en les altres llengües romàniques (ni oc. ant. ni prov. mod.), si doncs no és la derivació vagament paral·lela que veiem en el francès *méteil*.

Mestallar 'mesclar' mall. (*DAG.*, *AlcM*) i val. (id.),

Escrig 1851); +*mestalla* 'barreja d'elements heterogenis' val.: «el públic d'ací —*mestalla* de gustos i de graus de cultura— ---», A. Igual i Übeda (*Acció Val.*, 1-v-1931); 2 *mestallenc* eiv.

Mestis [c. 1900, Vogel i eds. tardanes de Lab.], pres del cast. *mestizo* [1600], cf. oc. ant. i fr. ant. *mesti(t)z* «de basse extraction; mauvais, vil» i roms. *mistref* (de sentit semblant al cast., Giuglea-Sădeanu, *RfilRomGerm.* VII, 140); *mestissat*; *mestissatge*.

+*Mestura* ant. i dial. 'barreja', del ll. MÏXTÛRA 'barreja': «segons que él diu, vuy fé Déus tres *mestures* e tres obres axí maravelosament cascunes», *VidesR*, 17v2 (trad. *mixturas* de l'original, 42,22); «e no féu neguna emena [‘indemnització, reparació’] de la *mestura* a'N P. Redon», procés de P. de Palau, Camarasa, 1295 (*CaCandi, MiscHiCat.* II, 175); on no és clar si es tracta de 'calúnnia' (cf. supra *mesclar mal*) o d'una acc. anàloga a la de *mestall*. I segurament en els Masdovelles (supra).

Viu avui al P. Val. («*mistura*» *Escrig* 1851): «el chocolate --- se l'han de pendre carregat de --- polvos de corfoll d'almella y atres *mestures* pijors», *MGadea (T. del Xè* I, 384); i a Ribag. *mestura* 'mestall de sègol i blat' a la Vall de Benasc (Chia, 1965) i segueix usual a les valls arag., almenys les de l'Est (id., *Gistau*, 1965, i Bielsa, on m'ensenyen *pan de mestura*, i veig menjar *sopas de pan de mestura*, 1965). També en gascò *mesture* «mélange de froment et de seigle», landès [1480, Millardet, *Textes*, 26v5] «id. de froment et d'orge» bordelès, «pain de farine de maïs» Bearn i Armanhac (Lespy-R.); el derivat *mestürét* «pains de maïs» Aran (Cor.), Tarn (Gary), «pain de maïs cuit dans une feuille verte» tolosà (Visner); oc. ant. *mestura* «assemblage, mélange, alliage; méteil» (*PDPF*); cast. ant. i dial. *mestura* id. i *mesturar* 'calumniar, denunciar' (*DECH* IV, 10a15-28); +*mesturar* avui val. «mezclar, incorporar o confundir una cosa con otra» (*Escrig*); *mesturat*, -ada 'mesclat, mixt' (adj., 1495, i no pas subst. f. com diu *AlcM*).

En forma culta, del ll. *mixtus* 'barrejat, mesclat' (*una mixta color*, BMetge); *mixt imperi* (veg. supra *MER*, S. XIV), vulgarment sovint deturpat en *mig* («mer i *mitg imperi*» en el Capbreu pall. de Rialb, a. 1645, f° 36r que copio 1964); i altres vegades *mixte*: «no-y és real pasta - ne salsa moderna, / manjar blanc ni sucre - ne *mixte* potatge / ---», Fc. Prats, a. 1487 (*JMBover, BiEscrBal.* II, 158.37.7).

Pron. vulgarment *mistos*, el pl. fou usat des de princ. S. XIX per designar la tigeta combustible amb mixtura inflamable, objecte que no ha tingut en català autèntic altre nom que aquest o el castellanisme *cerilla*, mentre que *mistos* no és castellanisme, encara que, a base del plural, més usat, se n'hagi tret un singular *misto* (com *trasto* de *trastos* i vulgarismes incorrectes com *llosco*, *óssos* de *óssos* etc., veg. *LleuresC*, 208, 45-46, 12, 17); usat per clàssics moderns com Pous i Pagès (*Revolta*) i usual en tot el domini ling. català etc., incloent-hi el P. Val., les Illes («va encendre un *misto* tot d'una ---», *Arx. Ll. Salvador*, p. 240), els nostres Alts Pirineus (on des de princ. del S. XIX fabricaven els «*mistos* de